

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 11C/183/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113220833
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 02. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Iveta Wildeová
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2014:8113220833.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Ivetou Wildeovou v právnej veci žalobcu: E. C., nar. X.X.XXXX, bytom V. XXX, p r o t i žalovanému: Rapid life životná poisťovňa, a.s., so sídlom Garbiarska 2, Košice, IČO: 31690904, zastúpenému: Advokátska kancelária JUDr. Daniel Blyšťan, s.r.o. so sídlom Užhorodská 21, Košice, za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalobcu: Ochrana spotrebiteľom a vlastníkom bytov so sídlom Košice, Škultétyho 3, zastúpenému JUDr. Darinou Solárovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Škultétyho 3, o zrušenie rozhodcovského rozsudku takto

rozhodol:

Súd z a m i e t a návrh žalovaného na prerušenie konania.

Z r u š u j e rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice so sídlom Alžbetina 41, Košice, sp. zn. 3C 335/2012 zo dňa 19.1.2012.

Účastníci n e m a j ú nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

Žalobca sa žalobou zo dňa 15.7.2013 domáhal zrušenia rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu v Košiciach sp. zn. 3C 335/2012 zo dňa 19.1.2012 podľa § 40 ods. 1 písm. c/, g/ a j/ zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní. Poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 6Cdo 1/2012 a 6Cdo 3/2013, v ktorých bol vyslovený záver o neplatnosti obdobnej rozhodcovskej doložky a ten by mal byť v súlade s princípom právnej istoty rešpektovaný. Zdôraznil, že rozhodcovská doložka bola obsiahnutá v osobitných zmluvných dojednaniach k poisťnej zmluve vo forme štandardnej formulárovej zmluvy a rozhodne nedošlo k jej individuálnemu vyjednaniu. Rozhodcovské konanie bolo upravené aj v XV. časti VPP, čo znamená, že žalobca by nemal podpísať nielen osobitné zmluvné dojednania, ale ani VPP a ani samotnú poisťnú zmluvu, ktorej súčasťou sú VPP.

Žalovaný namietal nesplnenie poplatkovej povinnosti žalobcu s vyslovením názoru o tom, že dané konanie je osobitným konaním, ktoré sa spoplatňuje. Vyslovil tiež názor o neurčitosti žalobného petitu, v ktorom má byť uvedený aj právny dôvod požadovaného zrušenia rozhodcovského rozsudku. Uviedol, že zmluvné podmienky v poisťných zmluvách nespádajú pod súdnu kontrolu v zmysle smernice Rady 93/13/EHS - jej 19. bodu odôvodnenia, podľa ktorého hodnoteniu zmluvných podmienok v zmysle tejto smernice nepodliehajú, pretože zahŕňajú poisťné riziko pri výpočte poisťného. Hodnotí ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) a jeho formuláciu považuje za nesprávnu v dôsledku chybného prekladu už spomínanej smernice a chybnjej transpozície do OZ. Zdôraznil, že zámerom EÚ je uplatňovať v čo najväčšej miere mimosúdne prostriedky pri riešení sporov zo spotrebiteľských zmlúv. Poukazuje na to, že rozhodcovská doložka bola individuálne dojednaná v osobitných zmluvných dojednaniach, ktoré žalobca nemusel podpísať a v takom prípade by nebol dotknutý zvyšok poisťného vzťahu. Dôkazom tohto tvrdenia je aj záznam o potrebách a

požiadavkách klienta, ktorý predchádzal uzavretiu poisťnej zmluvy a ktorý preukazuje to, že klient bol poučený o možnostiach riešenia sporov v rozhodcovskom konaní a nežiadal ďalšie dopĺňajúce vysvetlenia. V dôsledku individuálneho dojedania rozhodcovskej doložky nemôže už súd skúmať prípadnú nerovnováhu v právach a povinnostiach, čo však navyše ani nie je tento prípad. Zdôrazňuje koncepciu priemerne vnímavého a obozretného spotrebiteľa a v tej súvislosti skutočnosť, že text osobitných zmluvných dojednaní je samostatne graficky, vizuálne a právne oddelený, obsahuje len 2 body, je teda stručný a zrozumiteľný bez toho, aby mohol spotrebiteľ zavádzať, pričom na znak vôle a súhlasu s jeho obsahom je samostatne verifikovaný menom, priezviskom, miestom, dátumom, číslom OP a osobitným podpisom žalobcu vzťahujúcim sa len týmto dojednaniám. Poukázal tiež na to, že dodatočne bola daná žalobcovi možnosť odmietnuť rozhodcovské konanie dodatkom č. 2 (bod 7, časť XVII. ods. 11 b k PP) , ktorý pripojil k vyjadreniu. Navyše žalobca bol v rozhodcovskom konaní podľa neho pasívny a nevyužil svoje procesné práva - podanie odporu voči rozhodcovskému rozsudku, ktorý bol vydaný v súlade s rokovacím poriadkom arbitrážneho súdu. Rozhodcovský rozsudok bol vydaný v skrátanom konaní, ktoré je obdobou vydania platobného rozkazu podľa § 172 O.s.p. Žalovaný napokon citoval viaceré súdne rozhodnutia, v ktorých súdy dospeli k záveru o individuálnom dojednaní rozhodcovskej doložky - Uznesenie Krajského súdu v Prešove 10CoE 48/2011 zo dňa 27.10.2011, ako aj 10CoE 51/2011 z toho istého dátumu, uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici 16CoE 212/2012 zo dňa 22.8.2012, 13CoE 176/2011 zo dňa 14.6.2011, 13CoE 231/2011 zo dňa 15.8.2011, 17CoE 209/2012 zo dňa 30.1.2013, CoE 172/2010 zo dňa 31.8.2010, 14CoE 174/2011 zo dňa 27.6.2011, 14CoE 198/2011 zo dňa 6.6.2011, 17CoE 224/2012 zo dňa 29.1.2013, 41CoE 56/2013 zo dňa 28.5.2013, 41CoE 138/2013 zo dňa 27.6.2013a tiež viaceré uznesenia Okresného súdu v Rimavskej Sobote, v Čadci a uznesenia Krajského súdu v Košiciach.

Súd vykonal dokazovanie výsluchom žalobcu, svedkyne F. Y., poisťnou zmluvou č. XXXXXXXXXXXX, všeobecnými poisťnými podmienkami a osobitnými zmluvnými dojednaniami k tejto zmluve, spisom Arbitrážneho súdu Košice 3C 335/2012, zápisnicami z pojednávania vo veci 11C 120/2013, 16 127/2013, záznamom o požiadavkách a potrebách klienta, dodatkom č. 2 k všeobecným poisťným podmienkam ako aj ďalším spisovým materiálom a zistil tento skutkový stav:

Dňa 30.10.2007 uzavreli účastníci poisťnú zmluvu pod č. 4444900037 týkajúcu sa životného poistenia žalobcu, ktoré malo trvať od 31.10.2007 do 31.10.2027.

Ako vyplýva zo spisu Arbitrážneho súdu Košice 3C 335/2012 k zániku tohto poistenia došlo dňa 30.4.2009 pre neplatenia poisteného.

Súčasťou príslušnej poisťnej zmluvy sú VPP v počte 12 strán napísaných drobným písmom, ktoré podpísal aj žalobca dňa 30.10.2007. Čl. XV. upravuje rozhodcovské konanie. V bode 1 sa konštatuje, že poisťovňa a poisťník sa dohodli na tom, že všetky spory sa budú riešiť v rozhodcovskom konaní. O výbere rozhodcovského súdu alebo o poverení rozhodcov pre konkrétny prípad rozhoduje poisťovňa, ktorá vydá aj štatút rozhodcovského súdu. VPP pokračujú formou predtlaču do osobitných zmluvných dojednaní k poisťnej zmluve, ktoré sú označené ako „Osobitné zmluvné dojednania č. 02/2008“ a v nich v bode 3 sa uvádza, že poisťník a poisťovňa týmto vyjadrujú obaja spoločne a každý zároveň svojim podpisom samostatne svoju vôľu v prípade vzniku akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami, že namiesto súdneho konania z dôvodu účelnosti, praktickosti a rýchlosti podrobia sa rozhodcovskému konaniu v zmysle XV. časti týchto VPP. Toto ustanovenie chápu zmluvné strany ako rozhodcovskú doložku. V čl. 4 je uvedené, že napriek ods. 1 týchto osobitných zmluvných dojednaní sa zmluvné strany dohodli, že za účelom realizácie osobitného práva poisťníka individuálne ovplyvniť poisťný vzťah v súlade s potrebami poisťníka môže poisťník v lehote 30 dní od podpisu poisťnej zmluvy zo strany poisťníka individuálne písomne odmietnuť ustanovenia časti XV. VPP, ktoré tvoria súčasť jeho poistenia a zároveň ods. 3 týchto osobitných zmluvných dojednaní a to bez toho, aby tým bol právne dotknutý alebo akýmkoľvek spôsobom podmienený ostatný zvyšok poisťného vzťahu. Aj tieto dojednania sú podpísané žalobcom v ten istý deň, teda 30.10.2007.

V časti XVII. VPP označených ako „záverečné ustanovenia“ je 19 bodov (vrátane podbodov), pričom v bode 7a sa uvádza, že s uzavretím poisťnej zmluvy je pri jej vzniku spojený osobitný provízny náklad v podobe úhrady odmeny za sprostredkovanie poisťnej zmluvy medzi poisťovňou a poisťníkom, ktorý uhrádza poisťovňa. Podpisom poisťnej zmluvy vzniká poisťovní osobitná pohľadávka voči poisťníkovi vo výške vyplatenej províznej odmeny za sprostredkovanie príslušnej poisťnej zmluvy, ktorá sa vysporiada

pri ukončení poisťného vzťahu zápočtom voči odkupnej hodnote, ak je vytvorená alebo poisťnému plneniu. Ak odkupná hodnota pri ukončení poisťného vzťahu vytvorená nebola, pohľadávka sa stáva splatnou dňom ukončenia poisťného vzťahu a poisťovňa je oprávnená voči poisťníkovi ju uplatniť podľa zásad dohodnutých v týchto VPP pred rozhodcovským súdom.

Práve vyššie uplatnený nárok si žalovaný uplatnil návrhom, ktorý bol doručený Arbitrážnemu súdu Košice dňa 4.1.2012 a ktorý vyčíslil na sumu 262,39 Eur.

Arbitrážny súd Košice dňa 19.1.2012 bez pojednávania vydal rozsudok pod sp. zn. 3C 335/2012, ktorým uložil žalobcovi (v rozhodcovskom konaní žalovanému) zaplatiť Rapid life životnej poisťovni a.s. 262,39 Eur a trovy rozhodcovského konania vo výške 276 Eur. Rozsudok bol doručený žalobcovi dňa 21.6.2013. Poučenie rozhodcovského rozsudku obsahuje informáciu o možnosti podania odporu v lehote 5 dní od doručenia, ale len za podmienky zaplataenia poplatku za odpor vo výške 72 Eur.

Žalobca na pojednávaní prehlásil, že pri uzatváraní poisťnej zmluvy nepadla ani zmienka o rozhodcovskej doložke. Zmluvu a VPP mal k dispozícii doma jeden deň. Letmo si prečítal asi 2 strany, ktorým však vôbec nerozumel a preto ďalej už tieto listiny nečítal. Všetky uvedené dokumenty vrátane osobitných zmluvných dojednaní podpísal bez toho, aby ich čítal, keďže sprostredkovateľke poisťovania, ktorá bola jeho známou, dôveroval. Navyše práve ukončil školu, mal 18 rokov a tomu, čo je to rozhodcovská doložka ani teraz nerozumie.

Ako listinný dôkaz preukazujúci praktiky žalovaného pri uzatváraní poisťných zmlúv súd použil aj zápisnicu z pojednávania vo veci 11C 120/2013 zo dňa 25.10.2013, v ktorej je obsiahnutá výpoveď svedkyne Y. G., ktorá v minulosti pracovala pre žalovaného ako sprostredkovateľka poisťovania. Svedkyňa prehlásila, že ani ona tak, ako aj ostatní sprostredkovatelia, ktorí pôsobili spolu s ňou v jednej skupine, neboli upozornení na podstatu inštitútu rozhodcovského konania, ktorý im vôbec nebol vysvetlený a pri školení riadiacimi pracovníkmi jej bolo uvedené len to, že záujemca o poisťovanie musí podpísať aj VPP a osobitné zmluvné dojednania, pretože inak k uzavretiu poisťnej zmluvy nedôjde. Preto v tom smere informovala aj záujemcov o poisťovanie. Podobne vypovedala aj svedkyňa H. L., ktorá taktiež pôsobila ako sprostredkovateľka poisťovania žalovaného a to vo veci vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 16C 127/2013 na pojednávaní, ktoré sa konalo dňa 15.10.2013. Aj z tohto spisu bola použitá zápisnica zo spomínaného pojednávania len ako listinný dôkaz, pričom aj táto svedkyňa prehlásila, že vôbec im nebolo vysvetlené, čo je to rozhodcovská doložka a školení boli v tom smere, že záujemca o poisťovanie musí podpísať aj rozhodcovskú doložku, inak poisťná zmluva nemôže byť uzatvorená.

Svedkyňa F. Y. uzatvárala poisťnú zmluvu so žalobcom ako sprostredkovateľka poisťovania na základe zmluvy uzavretej so žalovaným. Potvrdila, že žalobcu neupozorňovala na rozhodcovskú doložku, o ktorej ani ona nebola informovaná. Prehlásila, že ani na jednom zo školení a pravidelných týždenných poradách sa na tému rozhodcovskej doložky nebavili. Ona sama osobitným zmluvným dojednáním nerozumela, ale prehlásila, že školení boli v tom zmysle, že klient musí podpísať všetky listiny vrátane osobitných zmluvných dojednaní, inak poisťná zmluva s ním nemôže byť uzavretá. Svedkyňa uviedla aj to, že všetky provízie pri zrušených poisťeniach do dvoch rokov od uzavretia poisťenej zmluvy žalovanému vrátila.

Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Podľa § 52 ods. 2 OZ ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia sú neplatné.

Podľa § 52 ods. 3 OZ dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 52 ods. 4 OZ spotrebiteľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods. 1 OZ spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 2 OZ za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Podľa § 53 ods. 3 OZ ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 písm. r/ OZ za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Podľa § 53 ods. 5 OZ neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Rozhodcovské konanie je upravené v zákone č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní.

Podľa § 40 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku len ak

- a) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, ktorá nemôže byť predmetom rozhodcovského konania (§ 1 ods. 3),
- b) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, o ktorej už predtým právoplatne rozhodol súd alebo sa o nej právoplatne rozhodlo v inom rozhodcovskom konaní,
- c) jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy,
- d) sa rozhodlo o veci, na ktorú sa rozhodcovská zmluva nevzťahovala, a účastník rozhodcovského konania túto okolnosť v rozhodcovskom konaní namietal,
- e) účastník rozhodcovského konania, ktorý musí byť zastúpený zákonným zástupcom, nebol takto zastúpený alebo v mene účastníka rozhodcovského konania vystupovala osoba, ktorá nebola na to splnomocnená a jej úkony neboli ani dodatočne schválené,
- f) sa na vydaní rozhodcovského rozsudku zúčastnil rozhodca, ktorý bol rozhodnutím podľa § 9 vylúčený pre predpojatosť alebo ktorého vylúčenie účastník rozhodcovského konania pred vydaním rozhodcovského rozsudku nie zo svojej viny nemohol dosiahnuť,
- g) bola porušená zásada rovnosti účastníkov rozhodcovského konania (§ 17),
- h) sú dôvody, pre ktoré možno žiadať o obnovu konania podľa osobitného zákona,
- i) bol rozhodcovský rozsudok ovplyvnený trestným činom rozhodcu, účastníkov konania alebo znalca, za ktorý bol právoplatne odsúdený,
- j) pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa.

Podľa § 41 ods. 1 vyššie citovaného zákona žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku možno podať v lehote 30 dní odo dňa doručenia rozhodcovského rozsudku účastníkovi rozhodcovského konania, ktorý podáva žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Ak účastník rozhodcovského konania požiadal o opravu rozhodcovského rozsudku podľa § 36, lehota začína plynúť od doručenia rozhodnutia o oprave rozhodcovského rozsudku.

Je nepochybné, že poisťna zmluva uzavretá medzi účastníkmi je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle ustanovenia § 52 a násl. OZ. Základom tohto sporu bolo posúdenie, či rozhodcovská doložka obsiahnutá vo VPP a osobitných zmluvných dojednaniach bola individuálne dojednaná. Odpoveď na túto otázku možno nájsť v § 53 ods. 2 OZ. Individuálne dojednanie v zmysle neho je vylúčené tam, kde spotrebiteľ nemal možnosť ovplyvniť ich obsah. Ak sú zmluvné podmienky už vopred napísané v predtlačenom formulári, potom ťažko možno dospieť k záveru o tom, že by sa mohol meniť ich obsah. Žalovaný správne uviedol, že VPP sú súčasťou poisťnej zmluvy, čo vyplýva priamo zo zákona (§ 788 ods. 3 OZ). Preto aj v prípade, ak by žalobca nepodpísal sporné osobitné zmluvné dojednania, stále by platili VPP, ktoré taktiež obsahovali rozhodcovskú doložku v čl. XV. Spomínané VPP totiž tvoria zákonnú súčasť poisťnej zmluvy, takže nebolo nutné ich podpísať, na čo správne poukázal žalovaný, zároveň to však znamená, že sa nemohol meniť ich obsah. Dôkazné bremeno preukázania individuálneho dojednania

spočíva na dodávateľovi teda žalovanom tak, ako to jasne vyplýva z § 53 ods. 3 OZ, ktorý dokonca zakotvuje fikciu o tom, že zmluvné ustanovenia sa nepovažujú za individuálne dohodnuté, opak musí preukázať dodávateľ. V danom prípade žalovaný však toto dôkazné bremeno neunesol a ťažko si možno predstaviť opak v prípade predtlačeneho formulára. Žalovaný ako jediný dôkaz označil „Záznam o požiadavkách a potrebách klienta“ zo dňa 28.12.2009 podpísaný žalobcom. Ten je opäť v predtlačenej formulári (okrem následných koloniiek týkajúcich sa predmetu poistenia a poistného). V predtlačenej časti formulára je uvedené, že v prípade vzniku sporov vyplývajúcich zo sprostredkovania poistenia je možné na ich mimosúdne vyrovnanie využiť inštitút rozhodcovského konania v zmysle zákona č. 244/2002 Z.z. a VPP poisťovne platných od 21.5.2007. Uvedená veta je však absolútne bezvýznamná pre tento spor, nepreukazuje, že boli poskytnuté informácie spotrebiteľovi o rozhodcovskom konaní, ale upozorňuje len na možnosť riešenia sporov v rozhodcovskom konaní, navyše nie sporov z poistenia, ale zo sprostredkovania poistenia a nie v zmysle aktuálnych VPP (v danom prípade platných od 1.1.2009), ale skorších VPP - platných od 21.5.2007. Navyše z výpovede žalobcu a svedkyne F. Y., ale aj zo spomínaných listinných dôkazov predstavujúcich výpovede svedkýň ako sprostredkovateľiek poistenia v iných súdnych sporoch jasne vyplynulo, že k žiadnemu individuálnemu vyjednávaní nedošlo.

Napriek snahe žalovaného spochybníť aktuálnu právnu úpravu konkrétne § 53 ods. 4 písm. r/ OZ, jeho závery sú právne irelevantné. Dané zákonné ustanovenie je platné a v zmysle neho spornú rozhodcovskú doložku je potrebné považovať za neprijateľnú podmienku.

Žalovaný preukazoval individuálne dojednanie rozhodcovskej doložky aj dodatkom č. 2 k VPP (č.l. 147). V ňom v bode 7 sa uvádza, že XVII. časť VPP sa dopĺňa o odsek 11 b/, ktorý znie: „Pokiaľ poistník uzavrel poistnú zmluvu po 21. 5. 2007 a pokiaľ k právnomu režimu podľa XV. časti týchto VPP podpísal VPP a zároveň podpísal bodu 2 osobitných zmluvných dojednaní pristúpil, má právo XV. časť týchto VPP odmietnuť v lehote 30 dní od vydania dodatku č. 2 k VPP“. Uvedený dodatok je zo dňa 15.12.2008, neobsahuje žiadne podpisy účastníkov. Za pozornosť stojí, že nebol predložený ani Arbitrážnemu súdu, keďže nenachádza sa v jeho spise, ktorý súd má k dispozícii. Javí sa, že si ho zhotovil žalovaný bez toho, aby ho predložil žalobcovi po vyše roku od uzavretia poistnej zmluvy, zrejme v snahe vyvodíť záver o individuálnom dojednaní rozhodcovskej doložky. Rozhodcovská zmluva, za ktorú sa považuje aj rozhodcovská doložka, však musí mať písomnú formu, inak je neplatná a musí byť obsiahnutá v dokumente podpísanom zmluvnými stranami (! 4 ods. 1, 2 zákona č. 244/2002 Z.z.). Rozhodne teda spomínaný žalovaný vyrobený dokument nemožno považovať za rozhodcovskú doložku, prípadne jej dodatok a je bez právnej relevancie. Navyše podľa súdu aj v prípade, ak by žalobca podpísal spomínaný dodatok, nič by to nemenilo na závere o tom, že rozhodcovská doložka nebola individuálne vyjednaná, o čom sa súd zmienil vyššie a je právne irelevantná aj vzhľadom na to, že rozhodcovská doložka ako neprijateľná zmluvná podmienka je zo zákona neplatná (§ 53 ods. 5 OZ). Ide o jej absolútnu neplatnosť zo zákona s účinkami ex tunc. Odstúpiť pritom možno len od platného právneho úkonu.

Pri posudzovaní spotrebiteľských zmlúv je potrebné si uvedomiť, že nie je dôležité to, že spotrebiteľ zmluvu podpísal a s podmienkami zmluvy súhlasil. Ustanovenia zmluvných podmienok, ktoré sú formulárovo predtlačené a neumožňujú jednoznačne slabšej strane (spotrebiteľovi) ich modifikáciu, predstavujú možnosť vyvolania nepriaznivých následkov na strane spotrebiteľa (nález Ústavného súdu ČR III. US 562/12 zo dňa 24.10.2013, I. US 199/11). Tento uhol pohľadu spočívajúci v rozhodujúcom princípe a to princípe ochrany práva spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany je rozhodujúci pri spotrebiteľských právnych vzťahoch. Ani argumentácia žalovaného o vylúčení posudzovania neprijateľných zmluvných podmienkach v poistných zmluvách s ohľadom na smernicu Rady 93/13/EHS neobstojí. Súd svoje rozhodnutie vyvodil z právnych noriem, na ktoré poukázal vyššie a tie sú v súlade s európskou právnou úpravou a judikatúrou. Navyše príslušná časť smernice sa netýka rozhodcovskej doložky, ale podmienky vyplývajúcej z poistného rizika.

Súd pri rozhodovaní si osvojil právne závery vyslovené Najvyšším súdom SR v rozhodnutiach 6MCdo 9/2012, 6Cdo 1/2012, 6Cdo 3/13, 6ECdo 7/13 a teda nesúhlasí so závermi rozhodnutí, na ktoré poukázal žalovaný a ktoré prijali súdy nižšieho stupňa. Pokiaľ ide o uznesenie Najvyššieho súdu SR 3MCdo 14/11, na ktoré poukázal žalovaný, to neobsahuje jednoznačný právny záver, ale vytyka súdom nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí, týkajúceho sa posúdenia možnosti odstúpenia od rozhodcovskej doložky. Nález Ústavného súdu SR, o ktorý taktiež žalovaný sa opiera, sa týka procesných nedostatkov postupu všeobecných súdov v súvislosti so zásadou kontradiktórnosti, ktorej porušenie znamenalo zásah do konkrétnych ústavných práv žalovaného, nerieši (a ani z pohľadu jeho kompetencie nemôže) nahrádzať

všeobecné súdy a preskúmať ich právne názory, okrem prípadov arbitrárných rozhodnutí. Ústavný súd teda vecne sporný problém - otázku platnosti rozhodcovskej doložky neposudzoval.

Súd sa teda stotožnil s právnymi názormi vyslovenými senátom Najvyššieho súdu SR 6Cdo. Konkrétne v rozhodnutí 6Mcdo 9/12 Najvyšší súd SR uviedol: „Návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy sa má predložiť spotrebiteľovi takým spôsobom, aby z neho bolo zrejmé, že spotrebiteľovi sa poskytuje možnosť voľby prijať alebo neprijať návrh na riešenie prípadných sporov výlučne v rozhodcovskom konaní a aby bolo z neho tiež zrejmé, že mu boli poskytnuté aj jasné a zrozumiteľné informácie týkajúce sa výlučného riešenia sporov v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená“.

Ďalšie rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 6Cdo 1/12 sa týka žalovaného a aj v ňom Najvyšší súd SR dospel k záveru o neplatnosti rozhodcovskej doložky z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná a že spôsobuje nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Rozhodcovská doložka bola totiž dohodnutá už podpisom poisťnej zmluvy, keďže sa v nej výslovne uvádzalo, že jej súčasťou sú ako predtlačенý formulár VPP pre životné poistenie a teda aj rozhodcovská doložka obsiahnutá v XV. časti a to bez ohľadu na to, že účastníci podpísali (taktiež formou predtlačенého formuláru) osobitné zmluvné dojednania odkazujúce na tú istú rozhodcovskú doložku uvedenú v poisťných podmienkach.

Ten istý právny záver bol vyslovený aj v ďalšom rozhodnutí Najvyššieho súdu SR 6Cdo 3/13 zo dňa 13.3.2013 a 6ECdo 7/13 zo dňa 26.6.2013.

Súd poukazuje na to, že spotrebiteľ podpísal rozhodcovskú doložku, pretože inú možnosť nemal, pokiaľ chcel uzatvoriť poisťnú zmluvu. Žalovaný nepreukázal, že by žalobca ako spotrebiteľ bol informovaný o rozhodcovskom konaní ako inštitútu, o jeho rozdieloch v porovnaní so súdnym konaním, o rokovacom poriadku rozhodcovského súdu. Opäť je potrebné zdôrazniť, že princíp ochrany práv spotrebiteľa je dôležitejší ako princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje), na čo poukázal aj Najvyšší súd SR v spomínanom rozhodnutí 6Mcdo 9/12. Vykonané dôkazy - výpoveď žalobcu a svedkyne Vrábľovej a listinné dôkazy obsahujúce výpovede svedkýň - sprostredkovateľiek poistenia v iných súdnych sporoch vylučujú poskytnutie týchto informácií.

Rozhodcovský súd si podľa rozhodcovskej doložky vyberá sám žalovaný. Už táto okolnosť vyvoláva pochybnosti o nezaujatosti rozhodcovského súdu, keďže aj jeho činnosť má charakter podnikania. Aj Ústavný súd ČR v náleze II. US 2164/10 zo dňa 1.11.2011 uviedol, že v rozhodcovskom konaní ide o vyjasnenie a urovnanie vzájomných práv, ktoré sa realizujú činnosťou rozhodcu v zastúpení strán, ktoré na rozhodcu zmluvou delegovali svoju vôľu. Preto rozhodcovské konanie nie je konaním súdneho typu a to vedie k prísnejšiemu nazeraniu na rozhodcovskú doložku a jej náležitosti tak, aby nepredstavovali neprimerané podmienky v spotrebiteľských zmluvách a teda nevyvolávali nerovnováhu medzi účastníkmi konania a nevedli k značnej procesnej nevýhode jedného z účastníkov. Táto procesná nerovnováha môže spočívať aj v zbavení spotrebiteľa ochranných ustanovení právneho poriadku o ochrane spotrebiteľa napr. formou rozhodovania na základe zásad spravodlivosti. Ústavný súd ČR ďalej uvádza, že to, aby rozhodcovská doložka v spotrebiteľských zmluvách bola platne dojednaná, predpokladá predovšetkým transparentné pravidlá pre určenie rozhodcu. V tejto súvislosti možno poukázať aj na ďalší nález Ústavného súdu ČR IV. US 2735/11 zo dňa 3.4.2012, v ktorom sa zdôrazňuje, že právo na zákonného sudcu zaručené v čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd sa primerane vzťahuje aj na rozhodcovské konanie. Ak sa výber rozhodcu neurčil podľa transparentných pravidiel, nemôže byť akceptovateľný ani výsledok tohto rozhodovania.

V náleze Ústavného súdu ČR II. US 2164/10 sa ďalej uvádza, že rozhodcovské konanie musí zaručovať procesné práva porovnateľné s konaním, ktoré by bolo na mieste v prípade, ak by spotrebiteľ neuzavrel rozhodcovskú doložku (napr. ústnosť, priamosť konania, odvolacia inštancia, absencia iných prekážok v uplatnení spotrebiteľských práv). Podmienky ustanovenia rozhodcu a dohodnuté podmienky procesného charakteru musia garantovať rovnaké zaobchádzanie, čo vo vzťahu spotrebiteľ - podnikateľ znamená zvýšenú ochranu slabšej strany, teda spotrebiteľa.

Vychádzajúc z vyššie uvedených myšlienok s poukazom na rokovací poriadok Arbitrážneho súdu Košice, ktorý je súdu a nepochybne aj žalovanému známy z iných súdnych sporov (napr. 11C 424/2012) možno dospieť k záveru o poškodení procesných práv spotrebiteľa, pretože jednoznačne znevýhodňuje spotrebiteľa oproti súdnemu konaniu. Možno poukázať napr. na zásadu písomnosti rozhodcovského konania; na to, že spotrebiteľ má síce možnosť žiadať nariadiť pojednávanie, ale len za poplatok 36 Eur, navyše musí platiť aj paušál na správne náklady, ktorý je odstupňovaný podľa hodnoty sporu (od 84 do 6.000 Eur); na podanie odporu voči rozhodcovskému rozsudku je stanovená neúmerne krátka 5 dňová lehota; fikcia o doručení rozsudku platí aj v prípade, že adresát sa nezdržiava na adrese doručovania; v prípade procesných úkonov je podmienkou prijatia takéhoto procesného úkonu zaplatenie príslušného poplatku (v tomto prípade podmienkou na podanie odporu je zaplatenie 72 Eur); nie je upravené oslobodenie od poplatku v dôsledku hmotnej núdze spotrebiteľa a pod.

Súd teda dospel k záveru o tom, že zmluvná podmienka obsahujúca rozhodcovskú doložku v čl. XV. VPP, ale aj v osobitných zmluvných dojednaniach v ods. 3 je neprijateľná a teda neplatná a preto žalobe vyhovel. Zároveň tým bol daný aj zákonný dôvod pre zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. c/ zákona č. 244/2002 Z.z. Ďalšími uplatnenými dôvodmi zrušenia rozhodcovského rozsudku sa súd nepovažoval za potrebné zaoberať, pretože bolo by to nadbytočné. Rozhodujúci bol pre rozhodnutie uznaný dôvod podľa § 40 ods. 1 písm. c/ s dôsledkom záveru o nedostatku právomoci rozhodcovského súdu, keďže ďalšie dva dôvody uplatnené žalobu takýto dôsledok nemajú (§ 43 citovaného zákona).

Celkové správanie sa žalovaného voči poisťníkom počnúc zakomponovaním sporného článku do objemovo rozsiahlych VPP týkajúceho sa či už rozhodcovskej doložky alebo čl. XVII. zakladajúceho právo na vymáhanie vrátenia provízií vyplatených sprostredkovateľovi poistenia od poisťníka „skrytého“ opäť v rozsiahlych záverečných ustanoveniach, neinformovaní poisťníka o dôsledkoch zániku poistenia v súvislosti s daným článkom a uplatnením príslušnej pohľadávky, ale rovno doručenie rozhodcovského rozsudku možno hodnotiť ako správanie v hrubom rozpore s pravidlami morálky. Pre súd je nepochopiteľné aj to, že žalovaný uplatňuje voči žalobcovi vrátenie provízie za sprostredkovanie poistenia, hoci sprostredkovateľ poistenia tieto provízie vrátil, ako to uviedla vo svojej výpovedi svedkyňa F. Y.. Takýto postup je v hrubom rozpore s pravidlami morálky.

Rozhodne sa nemožno stotožniť s názorom žalovaného o tom, že zákonný dôvod zrušenia rozhodcovského rozsudku musí byť uvedený už v žalobnom petite, zo žiadneho právneho predpisu takýto záver nevyplýva. Podobne bezvýznamná je aj skutočnosť, že žalobca nepodal odpor voči rozhodcovskému rozsudku. Žalovaný by si mal uvedomiť, že namieta sa neplatnosť rozhodcovskej doložky, ktorá spôsobuje nedostatok právomoci rozhodcovského súdu a teda nezáväznosť (ničotnosť) jeho rozhodcovského rozsudku. Bolo by nezmyselné vyžadovať od žalobcu, aby voči takémuto paaktu mal podávať odpor, navyše zo zákona o rozhodcovskom konaní nevyplýva povinnosť pred podaním žaloby o zrušení rozhodcovského rozsudku využiť opravné prostriedky voči nemu.

Žalovaný písomným podaním doručeným súdu dňa 27.1.2014 sa domáhal prerušenia tohto konania podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. a to do právoplatného ukončenia konania vedeného pred Ústavným súdom SR pod sp. zn. II. US 382/2013. Ústavný súd totiž prijal na ďalšie konanie sťažnosť žalovaného, ktorou namietal porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a to v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo 1/2012 zo dňa 21.3.2012.

Podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. pokiaľ súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na takéto konanie podnet.

V danom prípade súd je toho názoru, že nie sú splnené zákonné podmienky na prerušenie konania podľa vyššie citovaného zákonného ustanovenia. Predložený nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. US 499/2012 z 10.7.2013, ktorý žalovaný pripojil k tomuto svojmu procesnému návrhu sa týka iba procesných nedostatkov postupu všeobecných súdov v súvislosti so zásadou kontradiktórnosti, ktorej porušenie znamenalo zásah do konkrétnych ústavných práv žalovaného. Ústavný súd SR nemôže nahrádzať všeobecné súdy a preskúmať ich názory okrem prípadov arbitrážnych rozhodnutí a preto sa vecne sporným problémom - otázkou platnosti rozhodcovskej zmluvy ani nezaoberal. Súd zároveň zdôrazňuje, že ten istý právny záver ako bol prijatý v spomínanom rozhodnutí Najvyššieho súdu

SR 6Cdo 1/2012 o neplatnosti rozhodcovskej doložky bol však vyslovený aj v iných rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR napr. 6Cdo 3/2013 zo dňa 13.3.2013 alebo 6MCdo 7/2013 zo dňa 26.6.2013. Súd preto návrh žalovaného na prerušenie konania ako nedôvodný zamietol. Navyše však súd v tejto súvislosti upozorňuje na ďalší nález Ústavného súdu SR I. US 38/13-50 zo dňa 24.10.2013, ktorým bolo rozhodnuté, že nedošlo k porušeniu ústavného práva žalovanej (sťažovateľky), ktorá v sťažnosti argumentovala aj už spomínaným nálezom II. US 499/2012. V náleze I. US 38/2013 Ústavný súd poukázal na zvláštny postup senátu II. US, ktorý krátko pred tým 28.2.2013 vo veci II. US 160/13 v obdobných 4 sťažnostiach tej istej sťažovateľky nevyhovel a napriek tomu, ako aj mnohým ďalším nálezom s tým istým záverom, (ktoré sú citované v odôvodnení) nepredložil plénu US pre účely zjednotenia právnych názorov a preto sporné rozhodnutie možno považovať za ojedinelé a vybočujúce z inak konštantnej rozhodovacej činnosti Ústavného súdu.

Výrok o trovách konania vyplýva z ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p. Náhrada trov konania v zmysle tohto ustanovenia prináleží úspešnému žalobcovi a vedľajšiemu účastníkovi. Náhradu trov konania v zmysle § 151 ods. 1 O.s.p. si však uplatnil len žalobca, trovy však nevyčíslil a zo spisu nevyplýva, že by mu vznikli nejaké trovy súvisiace s týmto konaním. Keďže vedľajší účastník tento návrh v zmysle § 151 ods. 1 O.s.p. neuplatnil, súd mu náhradu trov konania nemohol priznať.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia cestou tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove.

Podľa § 205 ods. 1 O.s.p. v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O.s.p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Podľa § 205 ods. 2 O.s.p. odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p.,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a O.s.p.),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 205 ods. 3 O.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Podľa § 251 ods. 1 O.s.p., ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.